

Čemu *Bilten*?

U akademskom svijetu u kojemu znanstvena produkcija vrvi publikacijama prožetim stegom onog mjerljivog i do pobožnosti predanim znanstvenoj relevantnosti, novo filozofsko periodično glasilo, makar i studentsko, može, poput naslova ovoga kratkog uvodnika, proći gotovo jedino kao nečuven slučaj. Ova nečuvenost, međutim, nimalo nije slučajna. Ona se zapravo dotiče smisla filozofije kakav smo danas uopće u stanju dosegnuti.

Mnogi studijski programi koji u svom nazivu upotrebljavaju riječ filozofiju, većina današnjeg znanstvenog rada u filozofiji, brojne suvremene rasprave koje sebe smatraju filozofskima, pokazuju kako nema niti minimalnog suglasja oko pojma filozofije – premda postoje pokušaji da se upravo takvo stanje nadmeno proglasi filozofijom –, a kamoli oko njene svrhe. Pored filozofije, bilo tugaljivo bilo malodušno, prolazimo kao pored oronulog spomenika onome što čovjek na razini svoje slobode i dostojanstva bespovratno nije uspio. Postavlja se pitanje trebamo li još filozofiju? Ima li još smisla čekati na naraštaj filozofa kojima je Nietzsche nadjenulo ime koje nije bezopasno? Filozofija danas nesumnjivo stoji u prividu toga što ona jest.

Takvu jednu krizu filozofije koju najisturenije očituje njen status u obrazovnim strategijama podvrgnutim tržištu rada, slabo se ipak da razumjeti bez jedne druge krize koja ovu filozofije prati u stopu – naime, krize obrazovanja. Ove dvije krize u uskoj su vezi, one su unutar dijagnoze vremena u kojemu živimo, takoreći, međusobno ovisne.

Iznimni entuzijazam kojim se obrazovni ideal pri prigušenom svjetlu oblikuje političkim instrumentarijem temelji se na uvjerenju da *staro*, već time što ga proglasimo potrošenim, ni na koji način kakvoćom nije mjerljivo s izvrsnošću *novog*. Ta, kako je Hannah Arendt naziva, »zapanjujuća mješavina smisla i besmisla« obrazovanje vidi smješteno u jednu od sektorskih politika kojom tehnika indoktrinacije biva modernizirana već dobro uhodanim frazemima poput 'strateško partnerstvo s industrijom' ili 'usklađenost s pragmatičnim pravilima tržišne ponude i potražnje'. Tijek transformacije institucija učenja u institucije zanimanja dobiva tim putem snažniji zamah što načelo poučavanja o autoritarnosti neprimjetnije ustupa mjesto načelu

autoritarnog poučavanja. Drugim riječima, sama modernizacija obrazovanja završava u vlastitoj krizi činjenicom slabljenja moći samokritike koja je njen, barem načelno, sastavni dio. U ovome se zapravo raskriva narav veze obrazovanja i filozofije.

Obrazovanje bi, filozofski gledano, bilo uvođenje u svijet u kojemu živimo na način stjecanja prava da ga kroz tijek stvari upoznamo i na način uviđanja prava da se od njega kakvog ga zatječemo zaštitimo. Samim time, obrazovanju za ljudska prava u svakom smislu prethodi pravo na obrazovanje čime je ono neotuđivo ljudsko pravo. Filozofija bi utoliko trebala stati u obranu obrazovanja najmanje onoliko koliko sustav obrazovanja prepoznaje svoj temelj u filozofiji. Unatoč tome u sredinama gdje tranzicija u obrazovanju progovara na način redistribucije kulturnog kapitala filozofija po pitanju svoje svrhe u institucionalnom smislu najčešće ima beznadan status. Filozofija na sveučilištu danas tek opstaje kao studijski program koji služi u obavljanju raznovrsnih stručnih i znanstvenih poslova.

No, na svu sreću studentska filozofska riječ još uvijek se pojavljuje kao riječ protiv pasivnosti spram skolastičkih standarda u ovakvoj sveučilišnoj obrazovnoj praksi. Na ovom mjestu su sabrani upravo takvi filozofski radovi studenata u kojima do izražaja ne dolazi samo promatranje predaje, nego i iskušavanje vlastitosti u njenom usvajanju. Radi se o studentskom mjerilu pri kojem progovara sam student, opet ne toliko uspravljajući se prema tom mjerilu, koliko s namjerom njegova stvaranja.

Pritom na svoje dolazi posebna volja za komunikacijom kao ona vrsta umnosti filozofije koja je sa svakom generacijom studenata na svom životnom početku i koja, kao takva, između prošlosti i budućnosti ne zastarijeva. Upravo ovo *nezastarijevanje* komunikacije između prošlosti i budućnosti čini filozofiju nečuvenim slučajem. U smislu ideje sveučilišnog studija filozofije to hoće reći u dostojnom obliku sačuvati ono nečuveno.

Naime, ako jedan filozofski fakultet temeljem svoga *facultas* znači biti filozofski osposobljen, a ovo *filozofsko* ukoliko se razumije kao izvor svake moguće akademske sposobnosti, onda bi odsjek za filozofiju, kao zajednica studenata i njihovih nastavnika, bio očitovanje tog filozofski nečuvenog osposobljavanja u misiji filozofskog fakulteta. Ovaj bilten, u želji studenata da bude objavljen, predstavlja takav jedan prilog.

Boško Pešić